

KONWENCJA

o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki, wraz z załącznikami,

sporządzona w Genewie dnia 10 października 1980 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 10 października 1980 r. sporządzone zostały w Genewie:

Konwencja o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki, wraz z:

Protokołem w sprawie niewykrywalnych odłamków (Protokół I),

Protokołem w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia min, min-pułapek i innych urządzeń (Protokół II) i Załącznikiem technicznym,

Protokołem w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia broni zapalających (Protokół III).

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, protokołami oraz załącznikiem technicznym Rada Państwa uznała je i uznaje za słuszne zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nich zawartych, oświadcza, że są one przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone, oraz przyrzeka, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 24 lutego 1983 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *S. Olszowski*

(Tekst konwencji zawiera załącznik do niniejszego numeru.)

KONWENCJA

o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki, wraz z załącznikami,

sporządzona w Genewie dnia 10 października 1980 r.

Przekład

Wysokie Umawiające się Strony,

przypominając, że każde państwo ma obowiązek, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, powstrzymać się w stosunkach międzynarodowych od groźby lub użycia siły przeciw suwerenności, integralności terytorialnej lub niezależności politycznej któregośkolwiek państwa albo w jakikolwiek inny sposób niezgodny z celami Organizacji Narodów Zjednoczonych,

przypominając również ogólną zasadę ochrony ludności cywilnej przed skutkami działań wojennych,

opierając się na zasadzie prawa międzynarodowego, według której prawo stron konfliktu zbrojnego do doboru metod lub środków prowadzenia wojny nie jest nieograniczone, jak również na zasadzie zabraniającej używania w konfliktach zbrojnych broni, pocisków i materiałów oraz metod prowadzenia wojny, które powodują zbędne szkody lub nadmierne cierpienia,

przypominając także, że jest zabronione stosowanie metod lub środków prowadzenia wojny, które mają na celu lub mogą spowodować rozległe, długotrwałe i poważne szkody w środowisku naturalnym,

potwierdzając swoje stanowisko, że w przypadkach nie objętych niniejszą konwencją i protokołami załączonymi do niej lub innymi umowami międzynarodowymi ludność cywilna i kombatanci powinni zawsze pozostawać pod ochroną i podlegać zasadom prawa międzynarodowego wynikającym z ustalonych zwyczajów, zasad humanitaryzmu i nakazów sumienia publicznego,

pragnąc przyczynić się do międzynarodowego odprężenia, zakończenia wyścigu zbrojeń i budowy zaufania między państwami i przez to do zaspokojenia dążeń wszystkich narodów do życia w pokoju,

uznając znaczenie podejmowania wszelkich wysiłków, które mogą przyczynić się do postępu w kierunku powszechnego i całkowitego rozbrojenia pod ścisłą i skuteczną kontrolą międzynarodową,

potwierdzając potrzebę dalszego prowadzenia prac kodyfikacyjnych oraz stopniowego rozwoju norm prawa międzynarodowego mających zastosowanie w konfliktach zbrojnych,

pragnąc zakazać lub ograniczyć dalsze używanie pewnych broni konwencjonalnych oraz uważając, że pozytywne rezultaty osiągnięte w tej dziedzinie mogą ułatwić zasadnicze rokowania w sprawie rozbrojenia mające na celu zaprzestanie produkcji, gromadzenia i rozprzestrzeniania takich broni,

podkreślając, że jest pożądane, aby wszystkie państwa, a zwłaszcza państwa o dużym znaczeniu wojskowym, zostały stronami niniejszej konwencji i załączonych do niej protokołów,

biorąc pod uwagę, że Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i Komitet Rozbrojeniowy Organizacji Narodów Zjednoczonych mogą podjąć decyzję zbadania możliwości rozszerzenia zakresu zakazów i ograniczeń zawartych w niniejszej konwencji i w załączonych do niej protokołach,

biorąc również pod uwagę, że Komitet Rozbrojeniowy może powziąć decyzję rozważenia sprawy podjęcia dalszych środków mających na celu zakaz lub ograniczenie użycia pewnych broni konwencjonalnych,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Zakres stosowania

Niniejsza konwencja i załączone do niej protokoły mają zastosowanie w sytuacjach przewidzianych w artykule 2 wspólnym dla Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. o ochronie ofiar wojny, łącznie z sytuacjami określonymi w artykule 1 ustęp 4 Dodatkowego protokołu I do tych konwencji.

Artykuł 2

Stosunek do innych umów międzynarodowych

Żadne postanowienie niniejszej konwencji lub załączonych do niej protokołów nie może być interpretowane jako zawężające inne zobowiązania nałożone na Wysokie Umawiające się Strony przez międzynarodowe prawo humanitarne, mające zastosowanie w konfliktach zbrojnych.

Artykuł 3

Podpisanie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisu dla wszystkich państw w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku przez okres dwunastu miesięcy od dnia 10 kwietnia 1981 r.

Artykuł 4

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez sygnatariuszy. Każde państwo, które nie podpisało niniejszej konwencji, może do niej przystąpić.

2. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia będą złożone u depozytariusza.

3. Wyrażenie zgody na związanie się każdym z protokołów załączonych do niniejszej konwencji jest pozostawione uznaniu każdego państwa, pod warunkiem że w chwili złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia niniejszej konwencji albo przystąpienia do niej państwo to zawiadomi depozytariusza o swojej zgodzie na związanie się co najmniej dwoma z tych protokołów.

4. W każdej chwili po złożeniu dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia niniejszej konwencji albo przystąpienia do niej państwo może zawiadomić depozytariusza o swojej zgodzie na związanie się każdym załączonym do niej protokołem, którym nie było ono jeszcze związane.

5. Każdy protokół, który wiąże Wysoką Umawiającą się Stronę, stanowi dla tej Strony integralną część niniejszej konwencji.

Artykuł 5

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia złożenia dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

2. W stosunku do każdego państwa, które składa dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia po dniu złożenia dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejsza konwencja wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym państwo to złożyło dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

3. Każdy z protokołów załączonych do niniejszej konwencji wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia, do którego dwadzieścia państw zawiadomiło o ich zgodzie na związanie się nim zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 lub 4 niniejszej konwencji.

4. W stosunku do każdego państwa, które zawiadomi o zgodzie na związanie się protokołem załączonym do niniejszej konwencji po dniu, do którego dwadzieścia państw zawiadomiło o ich zgodzie na związanie się tym protokołem, protokół wejdzie w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym państwo to zawiadomiło o swojej zgodzie na związanie się nim.

Artykuł 6

Rozpowszechnianie

Wysokie Umawiające się Strony zobowiązują się, w czasie pokoju i w czasie konfliktu zbrojnego, jak najszerzej rozpowszechnić w swoich krajach konwencję i za-

łączone do niej wiążące je protokoły, a w szczególności włączyć studiowanie ich do programów szkolenia wojskowego, tak aby dokumenty te były znane ich siłom zbrojnym.

Artykuł 7

Stosunki umowne po wejściu w życie niniejszej konwencji

1. Jeżeli jedna ze stron konfliktu nie jest związana protokołem załączonym do niniejszej konwencji, Strony związane niniejszą konwencją i tym załączonym do niej protokołem pozostaną nimi związane w swych wzajemnych stosunkach.

2. Każda Wysoka Umawiająca się Strona jest związana niniejszą konwencją i każdym załączonym do niej protokołem, który wszedł wobec niej w życie, w każdej sytuacji przewidzianej w artykule 1 w stosunku do każdego państwa, które nie jest stroną niniejszej konwencji lub nie jest związane właściwym załączonym do niej protokołem, jeżeli państwo to przyjmuje i stosuje niniejszą konwencję lub właściwy protokół, i zawiadami o tym depozytariusza.

3. Depozytariusz niezwłocznie zawiadomi zainteresowane Wysokie Umawiające się Strony o każdym zawiadomieniu otrzymanym zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu.

4. Niniejsza konwencja i załączone do niej protokoły którymi jest związana Wysoka Umawiająca się Strona mają zastosowanie do każdego konfliktu zbrojnego skierowanego przeciw tej Wysokiej Umawiającej się Stronie przewidzianego w artykule 1 ustęp 4 Dodatkowego protokołu I do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. o ochronie ofiar wojny:

- a) jeżeli Wysoka Umawiająca się Strona jest również stroną Dodatkowego protokołu I i władza, o której mowa w artykule 96 ustęp 3 tego protokołu, zobowiązała się do stosowania Konwencji genewskich i Dodatkowego protokołu I zgodnie z artykułem 96 ustęp 3 tego protokołu oraz zobowiązuje się stosować niniejszą konwencję i właściwe załączone do niej protokoły w odniesieniu do tego konfliktu lub
- b) jeżeli Wysoka Umawiająca się Strona nie jest stroną Dodatkowego protokołu I, a władza tego rodzaju o której mówi się wyżej pod lit. a), przyjmuje i stosuje zobowiązania wynikające z Konwencji genewskich i z niniejszej konwencji oraz właściwych załączonych do niej protokołów w odniesieniu do tego konfliktu. Takie przyjęcie i stosowanie będzie miało w odniesieniu do tego konfliktu następujące skutki:
 - i) Konwencje genewskie i niniejsza konwencja oraz właściwe załączone do niej protokoły wchodzi w życie w stosunku do stron konfliktu ze skutkiem natychmiastowym,
 - ii) wspomniana władza ma takie same prawa i obowiązki jak Wysoka Umawiająca się Strona Konwencji genewskich, niniejszej konwencji i właściwych załączonych do niej protokołów,
 - iii) Konwencje genewskie, niniejsza konwencja i właściwe załączone do niej protokoły są jednako wiążące dla wszystkich stron konfliktu

Wysoka Umawiająca się Strona oraz władza mogą również, na podstawie wzajemności, uzgodnić przyjęcie i wypełnianie zobowiązań zawartych w Dodatkowym protokole I do Konwencji genewskich.

Artykuł 8

Przegląd i poprawki

1. a) W każdej chwili po wejściu w życie niniejszej konwencji każda Wysoka Umawiająca się Strona może zaproponować poprawki do niniejszej konwencji lub do każdego załączonego do niej protokołu, którym jest związana. Każda propozycja poprawki będzie przedstawiona depozytariuszowi, który zawiadomi o niej wszystkie Wysokie Umawiające się Strony i zasięgnie ich opinii, czy należy zwołać konferencję w celu rozpatrzenia propozycji. Jeżeli większość, jednakże nie mniej niż osiemnaście Wysokich Umawiających się Stron, wyrazi na to zgodę, depozytariusz niezwłocznie zwoła konferencję, na którą zostaną zaproszone wszystkie Wysokie Umawiające się Strony. Państwa nie będące stronami niniejszej konwencji zostaną zaproszone na konferencję w charakterze obserwatorów.

b) Konferencja taka może uzgodnić poprawki, które zostaną przyjęte i wejdą w życie w takim samym trybie jak niniejsza konwencja i załączone do niej protokoły; jednakże poprawki do niniejszej konwencji mogą być przyjęte tylko przez Wysokie Umawiające się Strony, a poprawki do załączonego do niej protokołu mogą być przyjęte tylko przez Wysokie Umawiające się Strony związane tym protokołem.

2. a) W każdej chwili po wejściu w życie niniejszej konwencji każda Wysoka Umawiająca się Strona może zaproponować dodatkowe protokoły odnoszące się do innych rodzajów broni konwencjonalnych, nie objętych istniejącymi załączonymi protokołami. Każda propozycja dodatkowego protokołu będzie przedstawiona depozytariuszowi, który zawiadomi o niej wszystkie Wysokie Umawiające się Strony zgodnie z ustępem 1 lit. a) niniejszego artykułu. Jeżeli większość, jednakże nie mniej niż osiemnaście Wysokich Umawiających się Stron, wyrazi na to zgodę, depozytariusz niezwłocznie zwoła konferencję, na którą zostaną zaproszone wszystkie państwa.

b) Konferencja taka może uzgodnić, przy pełnym udziale wszystkich państw reprezentowanych na konferencji, dodatkowe protokoły, które zostaną przyjęte w takim samym trybie jak niniejsza konwencja, zostaną do niej załączone i wejdą w życie zgodnie z artykułem 5 ustępy 3 i 4 niniejszej konwencji.

3 a) Jeżeli w ciągu dziesięciu lat od wejścia w życie niniejszej konwencji nie zostanie zwołana żadna konferencja zgodnie z ustępami 1 lit. a) lub 2 lit. b) niniejszego artykułu, każda Wysoka Umawiająca się Strona może zażądać od depozytariusza zwołania konferencji, na którą zostaną zaproszone wszystkie Wysokie Umawiające się Strony, w celu dokonania przeglądu zakresu i stosowania niniejszej konwencji i załączonych do niej protokołów oraz rozważenia propozycji poprawek do niniejszej konwencji lub istniejących protokołów. Państwa nie będące stronami niniejszej konwencji zostaną zaproszone na konferencję w charakterze obserwatorów. Konferencja może uzgodnić poprawki, które zostaną przyjęte i wejdą w życie zgodnie z powyższym ustępem 1 lit. b).

b) Na konferencji tej może również zostać rozpatrzona każda propozycja dodatkowych protokołów dotyczących rodzajów broni konwencjonalnych, nie objętych istniejącymi załączonymi protokołami. Wszystkie państwa reprezentowane na konferencji mogą w pełni uczestniczyć w takim rozpatrzeniu. Każdy dodatkowy protokół zosta-

nie przyjęty w takim samym trybie jak niniejsza konwencja, zostanie do niej załączony i wejdzie w życie zgodnie z artykułem 5 ustępy 3 i 4 niniejszej konwencji.

c) Konferencja taka może rozważyć, czy należy przewidzieć zwołanie następnej konferencji na żądanie którejkolwiek Wysokiej Umawiającej się Strony, jeżeli w ciągu analogicznego okresu jak podany w ustępie 3 lit. a) niniejszego artykułu nie zostanie zwołana żadna konferencja zgodnie z ustępem 1 lit. a) lub 2 lit. a) niniejszego artykułu.

Artykuł 9

Wypowiedzenie

1. Każda Wysoka Umawiająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję lub każdy z załączonych do niej protokołów w drodze zawiadomienia o tym depozytariusza.

2. Każde takie wypowiedzenie nabierze mocy dopiero po upływie jednego roku od otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o wypowiedzeniu. Jeżeli jednak w chwili upływu tego roku wypowiadająca Wysoka Umawiająca się Strona zaangażowana jest w jedną z sytuacji przewidzianych w artykule 1, Strona ta nadal będzie związana zobowiązaniami wynikającymi z niniejszej konwencji i właściwych załączonych do niej protokołów do zakończenia konfliktu zbrojnego lub okupacji oraz w każdym przypadku do zakończenia działań związanych z ostatecznym uwolnieniem, repatriacją lub urządzeniem się osób chronionych przez normy prawa międzynarodowego mające zastosowanie w konfliktach zbrojnych, w przypadku zaś każdego załączonego do niej protokołu zawierającego postanowienia dotyczące sytuacji, w których siły lub misje Organizacji Narodów Zjednoczonych pełnią w danym rejonie funkcje pokojowe, obserwacyjne lub podobne — do zakończenia tych funkcji.

3. Każde wypowiedzenie niniejszej konwencji uważane jest za dotyczące również wszystkich załączonych do niej protokołów wiążących wypowiadającą Wysoką Umawiającą się Stronę.

4. Wypowiedzenie nabiera mocy wyłącznie w stosunku do wypowiadającej Wysokiej Umawiającej się Strony.

5. Wypowiedzenie nie narusza zobowiązań podjętych już w związku z konfliktem zbrojnym zgodnie z niniejszą konwencją i załączonymi do niej protokołami przez wypowiadającą Wysoką Umawiającą się Stronę odnośnie do wszelkich działań dokonanych przed nabraniem mocy przez to wypowiedzenie.

Artykuł 10

Depozytariusz

1. Depozytariuszem niniejszej konwencji i załączonych do niej protokołów jest Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Oprócz wykonywania swoich zwykłych funkcji depozytariusz będzie zawiadamiać wszystkie państwa o:

- podpisaniu niniejszej konwencji zgodnie z artykułem 3,
- złożeniu dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem 4,

- c) zawiadomieniach o zgodzie na związanie się protokołami załączonymi do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem 4,
- d) datach wejścia w życie niniejszej konwencji oraz każdego z załączonych do niej protokołów zgodnie z artykułem 5,
- e) zawiadomieniach o wypowiedzeniu, otrzymanych zgodnie z artykułem 9, oraz datach, z którymi naberają one mocy.

Artykuł 11

Teksty autentyczne

Oryginał niniejszej konwencji z załączonymi protokołami, których teksty angielski, arabski, chiński, francuski, hiszpański i rosyjski są jednakowo autentyczne, zostanie złożony depozytariuszowi, który przekaże naleyście uwierzytelnione kopie wszystkim państwom.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE NIWYKRYWALNYCH ODŁAMKÓW

(Protokół I)

Zabrania się użycia broni, których zasadnicze działanie polega na rażeniu odłamkami niemożliwymi do wykrycia w ciele ludzkim za pomocą promieni Roentgena.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE ZAKAZÓW LUB OGRANICZEŃ UŻYCIA MIN, MIN-PULAPEK I INNYCH URZĄDZEŃ

(Protokół II)

Artykuł 1

Materiałny zakres stosowania

Niniejszy protokół dotyczy użycia na lądzie min, min-pułapek i innych urządzeń określonych niżej, włącznie z minami ustawionymi w celu uniemożliwienia dostępu do pasów przybrzeżnych, dróg wodnych i rzek, jednakże nie stosuje się go do min przeciw okrętom na morzu lub wodach śródlądowych.

Artykuł 2

Definicje

W rozumieniu niniejszego protokołu:

1. „Mina” oznacza dowolny środek wybuchowy umieszczony w ziemi, na lub w pobliżu ziemi albo innej powierzchni i przeznaczony do wybuchu lub odpalenia wskutek obecności, bliskości lub zetknięcia się z nim osoby albo pojazdu, a „zdalnie ustawiana mina” oznacza tak zdefiniowaną minę ustawianą za pomocą działa, rakiety, moździerza lub podobnego środka albo też zrzuconą ze statku powietrznego.

2. „Mina-pułapka” oznacza urządzenie lub materiał, który jest przeznaczony, skonstruowany albo przystosowany do zabijania lub ranienia i który działa nieoczekiwanie, gdy człowiek poruszy pozornie nieszkodliwy przedmiot, przybliży się do niego lub wykona pozornie bezpieczną czynność.

3. „Inne urządzenia” oznaczają ręcznie umieszczane środki wybuchowe i urządzenia przeznaczone do zabijania, ranienia lub wyrządzania szkód i które są zdalnie lub samoczynnie pobudzone po upływie określonego czasu.

4. „Obiekt wojskowy” oznacza w odniesieniu do przedmiotów każdy obiekt, który ze względu na swój charakter, położenie, przeznaczenie lub wykorzystanie wnosi efektywny wkład do działań wojskowych i którego całkowite lub częściowe zniszczenie, zdobycie lub unieszkodliwienie w okolicznościach występujących w danej chwili daje określoną przewagę wojskową.

5. „Obiekty cywilne” są to wszelkie obiekty, które nie są obiektami wojskowymi w rozumieniu ustępu 4.

6. „Ewidencja” oznacza działanie fizyczne, administracyjne i techniczne, zmierzające do zebrania w celu rejestracji w oficjalnych dokumentach wszelkich dostępnych danych ułatwiających określenie rozmieszczenia pól minowych, min lub min-pułapek.

Artykuł 3

Ogólne ograniczenia użycia min, min-pułapek i innych urządzeń

1. Niniejszy artykuł stosuje się do:

- a) min,
- b) min-pułapek,
- c) innych urządzeń.

2. Zabrania się niezależnie od okoliczności użycia broni, o których mowa w niniejszym artykule, przeciwko ludności cywilnej jako takiej oraz przeciwko poszczególnym osobom cywilnym, zarówno w celach ofensywnych, jak i obronnych lub odwetowych.

3. Niekontrolowane użycie broni, do której stosuje się niniejszy artykuł, jest zabronione. Niekontrolowanym użyciem jest także umieszczenie tych broni:

- a) które nie jest dokonane na obiekcie wojskowym albo nie jest bezpośrednio skierowane przeciw niemu lub
- b) które wykorzystuje metodę albo środek przenoszenia nie zapewniający skierowania ich przeciw konkretnemu obiektowi wojskowemu, lub
- c) które, jak można oczekiwać, doprowadzi do przypadkowej utraty życia przez osoby cywilne, zranień osób cywilnych lub uszkodzeń obiektów cywilnych albo wszelkich takich strat i szkód jednocześnie, jeżeli byłoby to niewspółmierne w stosunku do przewidywanych konkretnych i bezpośrednich korzyści wojskowych.

4. Należy zastosować wszelkie możliwe środki ostrożności w celu ochrony osób cywilnych przed działaniem broni, do których stosuje się niniejszy artykuł. Takimi środkami ostrożności są środki praktycznie dostępne lub możliwe do zastosowania z uwzględnieniem wszystkich okoliczności występujących w danej chwili, w tym również wymagań humanitarnych i wojskowych.

Artykuł 4

Ograniczenia użycia min innych niż zdalnie ustawiane, min-pułapek i innych urządzeń w rejonach zamieszkałych

1. Niniejszy artykuł stosuje się do:

- a) innych min niż zdalnie ustawiane,
- b) min-pułapek,
- c) innych urządzeń.

2. Zabrania się użycia broni, do których stosuje się niniejszy artykuł, w miastach, osiedlach, wsiach i innych rejonach o podobnym skupieniu osób cywilnych, w których nie toczą się walki między siłami lądowymi lub walki takie bezpośrednio nie zagrażają, z wyjątkiem przypadków kiedy:

- a) są one umieszczone na lub bezpośrednio w pobliżu obiektu wojskowego, należącego do strony przeciwnej lub znajdującego się pod jej kontrolą, lub
- b) podjęto środki w celu ochrony osób cywilnych przed ich działaniem, na przykład ustawiono znaki ostrzegawcze, wystawiono wartowników, dokonano ostrzeżeń lub ustawiono ogrodzenia.

Artykuł 5

Ograniczenia użycia min zdalnie ustawianych

1. Użycie min zdalnie ustawianych jest zabronione, chyba że miny takie zostały użyte jedynie w rejonie, który jest obiektem wojskowym lub w którym znajdują się obiekty wojskowe, gdy:

- a) można dokładnie zarejestrować ich rozmieszczenie zgodnie z artykułem 7 ustęp 1 lit. a) lub
- b) zastosowany będzie skuteczny mechanizm samolikwidujący w każdej z min, tj. mechanizm samoczynny, którego zadaniem jest rozbrojenie miny lub jej zniszczenie, jeżeli przewiduje się, że mina nie będzie już służyła celom wojskowym, dla których została ustawiona, albo zdalnie kontrolowany mechanizm przeznaczony do rozbrojenia lub zniszczenia miny, jeżeli mina ta nie służy już wojskowemu celowi, dla którego została ustawiona.

2. Należy dokonać uprzednich skutecznych ostrzeżeń o każdym zdolnym nanoszeniu lub zrzuceniu zdalnie ustawianych min, który może spowodować straty wśród ludności cywilnej, chyba że nie pozwalają na to okoliczności.

Artykuł 6

Zakaz użycia niektórych min-pułapek

1. Bez uszczerbku dla norm prawa międzynarodowego, mających zastosowanie w konfliktach zbrojnych, a dotyczących zdradzieckiego zachowania i wiarołomstwa, zabrania się, niezależnie od okoliczności, użycia:

- a) min-pułapek w postaci pozornie bezpiecznego przedmiotu przenośnego, który jest specjalnie przeznaczony i skonstruowany do umieszczenia w nim materiału wybuchowego w celu wybuchu przy zbliżeniu się albo poruszeniu, lub
- b) min-pułapek, które w jakikolwiek sposób są dołączone lub upodobnione:
 - i) do międzynarodowo uznanych ochronnych oznak, znaków lub sygnałów,
 - ii) do chorych, rannych lub zwłok,
 - iii) do miejsc grzebania lub kremacji albo mogił,
 - iv) do urządzeń medycznych, sprzętu medycznego, zasobów medycznych lub transportu sanitarnego,
 - v) do zabawek dziecięcych lub innych przenośnych przedmiotów lub produktów specjalnie przeznaczonych do żywienia, ochrony zdrowia, higieny, ubioru lub nauczania dzieci,
 - vi) do żywności lub napojów,
 - vii) do wyposażenia lub akcesoriów kuchennych, z wyjątkiem znajdujących się w jednostkach wojskowych, miejscach rozmieszczenia wojsk lub składach wojskowych,
 - viii) do przedmiotów o wyraźnie religijnym charakterze,
 - ix) do zabytków, dzieł sztuki lub miejsc kultu, które stanowią kulturowe lub duchowe dziedzictwo narodów,
 - x) do zwierząt lub ich szczątków.

2. Zabronione jest, niezależnie od okoliczności, używanie min-pułapek mających spowodować zbędne ranienia lub nadmierne cierpienia.

Artykuł 7

Ewidencja i ujawnianie danych o rozmieszczeniu pól minowych, min i min-pułapek

1. Strony konfliktu rejestrują:

- a) wszystkie planowo ustawione przez nie pola minowe,
- b) wszystkie rejon, w których planowo i na dużą skalę zastosowały miny-pułapki.

2. Strony będą dążyć do zapewnienia ewidencji rozmieszczenia wszystkich innych pól minowych, min i min-pułapek, które postawiły lub rozmieściły.

3. Cała dokumentacja ewidencyjna powinna być zachowana przez strony, które:

- a) natychmiast po zaprzestaniu działań wojennych:
 - i) podejmą wszelkie niezbędne i właściwe kroki, łącznie z wykorzystaniem takiej ewidencji, w celu ochrony osób cywilnych przed polami minowymi, minami i minami-pułapkami, a także
 - ii) w razie gdy siły zbrojne żadnej ze stron nie znajdują się na terytorium strony przeciwnej, wymienia między sobą oraz przekażą Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych wszelkie posiadane informacje, dotyczące rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek na terytorium strony przeciwnej, lub
 - iii) z chwilą całkowitego wycofania się sił zbrojnych stron z terytorium strony przeciwnej wymienia ze stroną przeciwną oraz przekażą Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych wszelkie posiadane informacje dotyczące rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek na terytorium strony przeciwnej,
- b) jeżeli siły lub misje Organizacji Narodów Zjednoczonych wykonują swoje funkcje w jakimś rejonie, udostępnią organowi wymienionemu w artykule 8 informacje wymagane przez ten artykuł,
- c) jeżeli jest to możliwe, w drodze wzajemnego porozumienia, zapewnią udostępnienie informacji dotyczących rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek, w szczególności w ramach porozumień w sprawie przerwania działań wojennych.

Artykuł 8

Ochrona sił i misji Organizacji Narodów Zjednoczonych przed polami minowymi, minami i minami-pułapkami

1. Jeżeli siły lub misje Organizacji Narodów Zjednoczonych wykonują funkcje pokojowe, obserwacyjne lub podobne w jakimkolwiek rejonie, każda strona konfliktu

obowiązana jest, gdy zostanie o to poproszona przez dowódcę sił lub szefa misji Organizacji Narodów Zjednoczonych w tym rejonie, w takim stopniu, w jakim to jest możliwe:

- a) usunąć lub unieszkodliwić wszelkie miny lub miny-pułapki w tym rejonie,
- b) podjąć niezbędne kroki w celu zabezpieczenia sił lub misji przed polami minowymi, minami i minami-pułapkami w czasie wykonywania przez te siły lub misje ich zadań oraz
- c) udostępnić dowódcy sił lub szefowi misji Organizacji Narodów Zjednoczonych w danym rejonie wszelkie posiadane informacje dotyczące rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek w danym rejonie.

2. Jeżeli w danym rejonie wykonuje swoje funkcje misja Organizacji Narodów Zjednoczonych powołana dla ustalenia faktów, każda strona konfliktu obowiązana jest zapewnić bezpieczeństwo misji, chyba że ze względu na rozmiary misji strona ta nie będzie w stanie zapewnić takiego bezpieczeństwa. W takim przypadku strona powinna udostępnić szefowi misji posiadane informacje dotyczące rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek w danym rejonie.

Artykuł 9

Współpraca międzynarodowa przy usuwaniu pól minowych, min i min-pułapek

Po ustaniu działań wojennych strony będą dążyć do porozumienia się zarówno między sobą, jak i w miarę potrzeby z innymi państwami i międzynarodowymi organizacjami, w sprawie przedstawienia informacji oraz udzielenia niezbędnej pomocy technicznej i materiałowej — włączając w to, w odpowiednich okolicznościach, wspólne działania — koniecznej dla usunięcia lub unieszkodliwienia w inny sposób pól minowych, min i min-pułapek ustawionych w czasie konfliktu zbrojnego.

Załącznik techniczny do protokołu w sprawie zakazów lub ograniczeń użycia min, min-pułapek i innych urządzeń (protokołu II)

Wytyczne dotyczące ewidencji

W przypadkach, w których z protokołu wynika zobowiązanie do ewidencji rozmieszczenia pól minowych, min i min-pułapek, powinny być uwzględniane następujące wytyczne:

1. W odniesieniu do planowo ustawionych pól minowych i do ustawionych planowo i na dużą skalę min-pułapek:
 - a) mapy, wykresy i inne dokumenty powinny być wykonane w taki sposób, aby ukazywały wymiary pola minowego lub rejonu min-pułapek,
 - b) położenie pola minowego lub rejonu min-pułapek powinno być przedstawione w stosunku do współ-

rzędnych określonego punktu odniesienia oraz przez podanie ocenianych wymiarów rejonu zawierającego miny lub miny-pułapki w stosunku do tego punktu odniesienia.

2. W odniesieniu do innych ustawionych lub rozmieszczonych pól minowych, min i min-pułapek:

w takim stopniu, w jakim to jest możliwe, odpowiednie informacje określone w ustępie 1 powinny być ujęte w ewidencji w taki sposób, aby można było dokonać identyfikacji rejonów, w których znajdują się pola minowe, miny i miny-pułapki.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE ZAKAZÓW LUB OGRANICZEŃ UŻYCIA BRONI ZAPALAJĄCYCH

(Protokół III)

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego protokołu:

1. „Broń zapalająca” — oznacza broń lub amunicję, która zasadniczo przeznaczona jest do powodowania pożarów obiektów lub oparzeń osób wskutek działania płomieniowego lub ciepłego albo obu jednocześnie, wywołanych przez reakcję chemiczną substancji przeniesionych do celu:

a) broni zapalające mogą mieć, na przykład, formę miotaczy ognia, fugasów, pocisków, rakiet, granatów, min, bomb i innych zasobników z substancjami zapalającymi,

b) broni zapalające nie obejmują:

i) amunicji, której działanie zapalające może być przypadkowe, takiej jak oświetlająca, smugowa, dymotwórcza lub sygnałowa,

ii) amunicji przeznaczonej do przebijania, działania podmuchowego lub działania odłamkowego w połączeniu z dodatkowym działaniem zapalającym, takiej jak pociski przeciwpancerne, pociski odłamkowe, bomby burzące lub podobnej amunicji o różnorodnym działaniu, której działanie zapalające nie zostało specjalnie przewidziane w celu wywoływania oparzeń osób, lecz w celu użycia przeciwko obiektom wojskowym, takim jak pojazdy pancerne, statki powietrzne oraz instalacje lub urządzenia.

2. „Skupienie osób cywilnych” — oznacza każde skupienie osób cywilnych o charakterze stałym lub przejściowym, takie jak występujące w zamieszkałych częściach miast, osiedlach lub wsiach, w obozach albo w kolumnach uchodźców lub ewakuowanych albo w grupach koczowniczych.

3. „Obiekt wojskowy” — oznacza w odniesieniu do przedmiotów każdy obiekt, który ze względu na swój charakter, położenie, przeznaczenie lub wykorzystanie

wnosi efektywny wkład do działań wojskowych i którego całkowite lub częściowe zniszczenie, zdobycie lub unieszkodliwienie w okolicznościach występujących w danej chwili daje wyraźną przewagę wojskową.

4. „Obiekty cywilne” są to wszelkie obiekty, które nie są obiektami wojskowymi w rozumieniu ustępu 3.

5. „Możliwe środki ostrożności” są to środki praktycznie dostępne lub możliwe do zastosowania z uwzględnieniem wszystkich okoliczności występujących w danej chwili, w tym wymagań humanitarnych i wojskowych.

Artykuł 2

Ochrona osób cywilnych i obiektów cywilnych

1. Zabrania się, niezależnie od okoliczności, czynić przedmiotem ataku za pomocą broni zapalających ludność cywilną, poszczególne osoby cywilne oraz obiekty cywilne.

2. Zabrania się, niezależnie od okoliczności, czynić przedmiotem ataku za pomocą lotniczych broni zapalających obiekty wojskowe rozmieszczone w rejonach skupienia osób cywilnych.

3. Zabrania się również czynić przedmiotem ataku obiekty wojskowe rozmieszczone w rejonach skupienia osób cywilnych za pomocą broni zapalających innych niż lotnicze, chyba że takie obiekty wojskowe są wyraźnie oddzielone od skupienia osób cywilnych i zostaną zastosowane możliwe środki ostrożności w celu ograniczenia działania zapalającego do obiektów wojskowych oraz w celu uniknięcia, a w każdym razie zminimalizowania przypadkowych ofiar wśród osób cywilnych, ranienia osób cywilnych i szkód w obiektach cywilnych.

4. Zabrania się czynienia przedmiotem ataku za pomocą broni zapalających lasów i innej roślinności, chyba że te składniki środowiska naturalnego są wykorzystywane do ukrycia, zakrycia lub maskowania żołnierzy albo obiektów wojskowych bądź same stanowią obiekty wojskowe.

CONVENTION ON PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE
USE OF CERTAIN CONVENTIONAL WEAPONS WHICH MAY BE
DEEMED TO BE EXCESSIVELY INJURIOUS OR TO HAVE
INDISCRIMINATE EFFECTS

The High Contracting Parties,

Recalling that every State has the duty, in conformity with the Charter of the United Nations, to refrain in its international relations from the threat or use of force against the sovereignty, territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations,

Further recalling the general principle of the protection of the civilian population against the effects of hostilities,

Basing themselves on the principle of international law that the right of the parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, and on the principle that prohibits the employment in armed conflicts of weapons, projectiles and material and methods of warfare of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering,

Also recalling that it is prohibited to employ methods or means of warfare which are intended, or may be expected, to cause widespread, long-term and severe damage to the natural environment,

Confirming their determination that in cases not covered by this Convention and its annexed Protocols or by other international agreements, the civilian population and the combatants shall at all times remain under the protection and authority of the principles of international law derived from established custom, from the principles of humanity and from the dictates of public conscience,

Desiring to contribute to international détente, the ending of the arms race and the building of confidence among States, and hence to the realization of the aspiration of all peoples to live in peace,

Recognizing the importance of pursuing every effort which may contribute to progress towards general and complete disarmament under strict and effective international control,

Reaffirming the need to continue the codification and progressive development of the rules of international law applicable in armed conflict,

Wishing to prohibit or restrict further the use of certain conventional weapons and believing that the positive results achieved in this area may facilitate the main talks on disarmament with a view to putting an end to the production, stockpiling and proliferation of such weapons,

Emphasizing the desirability that all States become parties to this Convention and its annexed Protocols, especially the militarily significant States,

Bearing in mind that the General Assembly of the United Nations and the United Nations Disarmament Commission may decide to examine the question of a possible broadening of the scope of the prohibitions and restrictions contained in this Convention and its annexed Protocols,

Further bearing in mind that the Committee on Disarmament may decide to consider the question of adopting further measures to prohibit or restrict the use of certain conventional weapons,

Have agreed as follows:

Article 1Scope of application

This Convention and its annexed Protocols shall apply in the situations referred to in Article 2 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims, including any situation described in paragraph 4 of Article 1 of Additional Protocol I to these Conventions.

Article 2Relations with other international agreements

Nothing in this Convention or its annexed Protocols shall be interpreted as detracting from other obligations imposed upon the High Contracting Parties by international humanitarian law applicable in armed conflict.

Article 3Signature

This Convention shall be open for signature by all States at United Nations Headquarters in New York for a period of twelve months from 10 April 1981.

Article 4Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the Signatories. Any State which has not signed this Convention may accede to it.

2. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

3. Expressions of consent to be bound by any of the Protocols annexed to this Convention shall be optional for each State, provided that at the time of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of this Convention or of accession thereto, that State shall notify the Depositary of its consent to be bound by any two or more of these Protocols.

4. At any time after the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of this Convention or of accession thereto, a State may notify the Depositary of its consent to be bound by any annexed Protocol by which it is not already bound.

5. Any Protocol by which a High Contracting Party is bound shall for that Party form an integral part of this Convention.

Article 5Entry into force

1. This Convention shall enter into force six months after the date of deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For any State which deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession after the date of the deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force six months after the date on which that State has deposited its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

3. Each of the Protocols annexed to this Convention shall enter into force six months after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it in accordance with paragraph 3 or 4 of Article 4 of this Convention.

4. For any State which notifies its consent to be bound by a Protocol annexed to this Convention after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force six months after the date on which that State has notified its consent so to be bound.

Article 6

Dissemination

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate this Convention and those of its annexed Protocols by which they are bound as widely as possible in their respective countries and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military instruction, so that those instruments may become known to their armed forces.

Article 7

Treaty relations upon entry into force of this Convention

1. When one of the parties to a conflict is not bound by an annexed Protocol, the parties bound by this Convention and that annexed Protocol shall remain bound by them in their mutual relations.

2. Any High Contracting Party shall be bound by this Convention and any Protocol annexed thereto which is in force for it, in any situation contemplated by Article 1, in relation to any State which is not a party to this Convention or bound by the relevant annexed Protocol, if the latter accepts and applies this Convention or the relevant Protocol, and so notifies the Depositary.

3. The Depositary shall immediately inform the High Contracting Parties concerned of any notification received under paragraph 2 of this Article.

4. This Convention, and the annexed Protocols by which a High Contracting Party is bound, shall apply with respect to an armed conflict against that High Contracting Party of the type referred to in Article 1, paragraph 4, of Additional Protocol I to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims:

(a) where the High Contracting Party is also a party to Additional Protocol I and an authority referred to in Article 96, paragraph 3, of that Protocol has undertaken to apply the Geneva Conventions and Additional Protocol I in accordance with Article 96, paragraph 3, of the said Protocol, and undertakes to apply this Convention and the relevant annexed Protocols in relation to that conflict; or

(b) where the High Contracting Party is not a party to Additional Protocol I and an authority of the type referred to in subparagraph (a) above accepts and applies the obligations of the Geneva Conventions and of this Convention and the relevant annexed Protocols in relation to that conflict. Such an acceptance and application shall have in relation to that conflict the following effects:

- (i) the Geneva Conventions and this Convention and its relevant annexed Protocols are brought into force for the parties to the conflict with immediate effect;
- (ii) the said authority assumes the same rights and obligations as those which have been assumed by a High Contracting Party to the Geneva Conventions, this Convention and its relevant annexed Protocols; and
- (iii) the Geneva Conventions, this Convention and its relevant annexed Protocols are equally binding upon all parties to the conflict.

The High Contracting Party and the authority may also agree to accept and apply the obligations of Additional Protocol I to the Geneva Conventions on a reciprocal basis.

Article 8

Review and amendments

1.(a) At any time after the entry into force of this Convention any High Contracting Party may propose amendments to this Convention or any annexed Protocol by which it is bound. Any proposal for an amendment shall be communicated to the Depositary, who shall notify it to all the High Contracting Parties and shall seek their views on whether a conference should be convened to consider the proposal. If a majority, that shall not be less than eighteen of the High Contracting Parties so agree, he shall promptly convene a conference to which all High Contracting Parties shall be invited. States not parties to this Convention shall be invited to the conference as observers.

(b) Such a conference may agree upon amendments which shall be adopted and shall enter into force in the same manner as this Convention and the annexed Protocols, provided that amendments to this Convention may be adopted only by the High Contracting Parties and that amendments to a specific annexed Protocol may be adopted only by the High Contracting Parties which are bound by that Protocol.

2.(a) At any time after the entry into force of this Convention any High Contracting Party may propose additional protocols relating to other categories of conventional weapons not covered by the existing annexed protocols. Any such proposal for an additional protocol shall be communicated to the Depositary, who shall notify it to all the High Contracting Parties in accordance with subparagraph 1(a) of this Article. If a majority, that shall not be less than eighteen of the High Contracting Parties so agree, the Depositary shall promptly convene a conference to which all States shall be invited.

(b) Such a conference may agree, with the full participation of all States represented at the conference, upon additional protocols which shall be adopted in the same manner as this Convention, shall be annexed thereto and shall enter into force as provided in paragraphs 3 and 4 of Article 5 of this Convention.

3.(a) If, after a period of ten years following the entry into force of this Convention, no conference has been convened in accordance with subparagraph 1(a) or 2(a) of this Article, any High Contracting Party may request the Depositary to convene a conference to which all High Contracting Parties shall be invited to review the scope and operation of this Convention and the Protocols annexed thereto and to consider any proposal for amendments of this Convention or of the existing Protocols. States not parties to this Convention shall be invited as observers to the conference. The conference may agree upon amendments which shall be adopted and enter into force in accordance with subparagraph 1(b) above.

(b) At such conference consideration may also be given to any proposal for additional protocols relating to other categories of conventional weapons not

covered by the existing annexed Protocols. All States represented at the conference may participate fully in the consideration. Any additional protocols shall be adopted in the same manner as this Convention, shall be annexed thereto and shall enter into force as provided in paragraphs 3 and 4 of Article 5 of this Convention.

(c) Such a conference may consider whether provision should be made for the convening of a further conference at the request of any High Contracting Party if, after a similar period to that referred to in subparagraph 3(a) of this Article, a conference has been convened in accordance with subparagraph 1(a) or 2(a) of this Article.

Article 9

Denunciation

1. Any High Contracting Party may denounce this Convention or any of its annexed Protocols by so notifying the Depositary.
2. Any such denunciation shall only take effect one year after receipt by the Depositary of the notification of denunciation. If, however, on the expiry of that year the denouncing High Contracting Party is engaged in one of the situations referred to in Article 1, the Party shall continue to be bound by the obligations of this Convention and of the relevant annexed Protocols until the end of the armed conflict or occupation and, in any case, until the termination of operations connected with the final release, repatriation or re-establishment of the persons protected by the rules of international law applicable in armed conflict, and in the case of any annexed Protocol containing provisions concerning situations in which peace-keeping, observation or similar functions are performed by United Nations forces or missions in the area concerned, until the termination of those functions.
3. Any denunciation of this Convention shall be considered as also applying to all annexed Protocols by which the denouncing High Contracting Party is bound.
4. Any denunciation shall have effect only in respect of the denouncing High Contracting Party.
5. Any denunciation shall not affect the obligations already incurred, by reason of an armed conflict, under this Convention and its annexed Protocols by such denouncing High Contracting Party in respect of any act committed before this denunciation becomes effective.

Article 10

Depositary

1. The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Convention and of its annexed Protocols.
2. In addition to his usual functions, the Depositary shall inform all States of:
 - (a) signatures affixed to this Convention under Article 3;
 - (b) deposits of instruments of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention deposited under Article 4;
 - (c) notifications of consent to be bound by annexed Protocols under Article 4;

(d) the dates of entry into force of this Convention and of each of its annexed Protocols under Article 5; and

(e) notifications of denunciation received under Article 9 and their effective date.

Article 11

Authentic texts

The original of this Convention with the annexed Protocols, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Depositary, who shall transmit certified true copies thereof to all States.

PROTOCOL ON NON-DETECTABLE FRAGMENTS

(PROTOCOL I)

It is prohibited to use any weapon the primary effect of which is to injure by fragments which in the human body escape detection by X-rays.

PROTOCOL ON PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE USE OF MINES, BOOBY-TRAPS AND OTHER DEVICES

(PROTOCOL II)

Article 1

Material scope of application

This Protocol relates to the use on land of the mines, booby-traps and other devices defined herein, including mines laid to interdict beaches, waterway crossings or river crossings, but does not apply to the use of anti-ship mines at sea or in inland waterways.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol:

1. "Mine" means any munition placed under, on or near the ground or other surface area and designed to be detonated or exploded by the presence, proximity or contact of a person or vehicle, and "remotely delivered mine" means any mine so defined delivered by artillery, rocket, mortar or similar means or dropped from an aircraft.

2. "Booby-trap" means any device or material which is designed, constructed or adapted to kill or injure and which functions unexpectedly when a person disturbs or approaches an apparently harmless object or performs an apparently safe act.

3. "Other devices" means manually-emplaced munitions and devices designed to kill, injure or damage and which are actuated by remote control or automatically after a lapse of time.

4. "Military objective" means, so far as objects are concerned, any object which by its nature, location, purpose or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralization, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage.

5. "Civilian objects" are all objects which are not military objectives as defined in paragraph 4.

6. "Recording" means a physical, administrative and technical operation designed to obtain, for the purpose of registration in the official records, all available information facilitating the location of minefields, mines and booby-traps.

Article 3

General restrictions on the use of mines, booby-traps and other devices

1. This Article applies to:

- (a) mines;
- (b) booby-traps; and
- (c) other devices.

2. It is prohibited in all circumstances to direct weapons to which this Article applies, either in offence, defence or by way of reprisals, against the civilian population as such or against individual civilians.

3. The indiscriminate use of weapons to which this Article applies is prohibited. Indiscriminate use is any placement of such weapons:

- (a) which is not on, or directed against, a military objective; or
- (b) which employs a method or means of delivery which cannot be directed at a specific military objective; or
- (c) which may be expected to cause incidental loss of civilian life, injury to civilians, damage to civilian objects, or a combination thereof, which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated

4. All feasible precautions shall be taken to protect civilians from the effects of weapons to which this Article applies. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.

Article 4Restrictions on the use of mines other than remotely delivered mines, booby-traps and other devices in populated areas

1. This Article applies to:

- (a) mines other than remotely delivered mines;
- (b) booby-traps; and
- (c) other devices.

2. It is prohibited to use weapons to which this Article applies in any city, town, village or other area containing a similar concentration of civilians in which combat between ground forces is not taking place or does not appear to be imminent, unless either:

- (a) they are placed on or in the close vicinity of a military objective belonging to or under the control of an adverse party; or
- (b) measures are taken to protect civilians from their effects, for example, the posting of warning signs, the posting of sentries, the issue of warnings or the provision of fences.

Article 5Restrictions on the use of remotely delivered mines

1. The use of remotely delivered mines is prohibited unless such mines are only used within an area which is itself a military objective or which contains military objectives, and unless:

(a) their location can be accurately recorded in accordance with Article 7(1)(a);
or

(b) an effective neutralizing mechanism is used on each such mine, that is to say, a self-actuating mechanism which is designed to render a mine harmless or cause it to destroy itself when it is anticipated that the mine will no longer serve the military purpose for which it was placed in position, or a remotely-controlled mechanism which is designed to render harmless or destroy a mine when the mine no longer serves the military purpose for which it was placed in position.

2. Effective advance warning shall be given of any delivery or dropping of remotely delivered mines which may affect the civilian population, unless circumstances do not permit.

Article 6Prohibition on the use of certain booby-traps

1. Without prejudice to the rules of international law applicable in armed conflict relating to treachery and perfidy, it is prohibited in all circumstances to use:

(a) any booby-trap in the form of an apparently harmless portable object which is specifically designed and constructed to contain explosive material and to detonate when it is disturbed or approached, or

(b) booby-traps which are in any way attached to or associated with:

- (i) internationally recognized protective emblems, signs or signals;
- (ii) sick, wounded or dead persons;

- (iii) burial or cremation sites or graves;
 - (iv) medical facilities, medical equipment, medical supplies or medical transportation;
 - (v) children's toys or other portable objects or products specially designed for the feeding, health, hygiene, clothing or education of children;
 - (vi) food or drink;
 - (vii) kitchen utensils or appliances except in military establishments, military locations or military supply depots;
 - (viii) objects clearly of a religious nature;
 - (ix) historic monuments, works of art or places of worship which constitute the cultural or spiritual heritage of peoples;
 - (x) animals or their carcasses.
2. It is prohibited in all circumstances to use any booby-trap which is designed to cause superfluous injury or unnecessary suffering.

Article 7

Recording and publication of the location of minefields, mines and booby-traps

1. The parties to a conflict shall record the location of:
- (a) all pre-planned minefields laid by them; and
 - (b) all areas in which they have made large-scale and pre-planned use of booby-traps.
2. The parties shall endeavour to ensure the recording of the location of all other minefields, mines and booby-traps which they have laid or placed in position.
3. All such records shall be retained by the parties who shall:
- (a) immediately after the cessation of active hostilities:
 - (i) take all necessary and appropriate measures, including the use of such records, to protect civilians from the effects of minefields, mines and booby-traps; and either
 - (ii) in cases where the forces of neither party are in the territory of the adverse party, make available to each other and to the Secretary-General of the United Nations all information in their possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in the territory of the adverse party; or
 - (iii) once complete withdrawal of the forces of the parties from the territory of the adverse party has taken place, make available to the adverse party and to the Secretary-General of the United Nations all information in their possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in the territory of the adverse party;
 - (b) when a United Nations force or mission performs functions in any area, make available to the authority mentioned in Article 8 such information as is required by that Article;
 - (c) whenever possible, by mutual agreement, provide for the release of information concerning the location of minefields, mines and booby-traps, particularly in agreements governing the cessation of hostilities.

Article 8Protection of United Nations forces and missions from the effects of minefields, mines and booby-traps

1. When a United Nations force or mission performs functions of peace-keeping, observation or similar functions in any area, each party to the conflict shall, if requested by the head of the United Nations force or mission in that area, as far as it is able:

- (a) remove or render harmless all mines or booby-traps in that area;
- (b) take such measures as may be necessary to protect the force or mission from the effects of minefields, mines and booby-traps while carrying out its duties; and
- (c) make available to the head of the United Nations force or mission in that area, all information in the party's possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in that area.

2. When a United Nations fact-finding mission performs functions in any area, any party to the conflict concerned shall provide protection to that mission except where, because of the size of such mission, it cannot adequately provide such protection. In that case it shall make available to the head of the mission the information in its possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in that area.

Article 9International co-operation in the removal of minefields, mines and booby-traps

After the cessation of active hostilities, the parties shall endeavour to reach agreement, both among themselves and, where appropriate, with other States and with international organizations, on the provision of information and technical and material assistance - including, in appropriate circumstances, joint operations - necessary to remove or otherwise render ineffective minefields, mines and booby-traps placed in position during the conflict.

Technical Annex to the Protocol on Prohibitions
or Restrictions on the Use of Mines, Booby-traps
and Other Devices (Protocol II)

Guidelines on Recording

Whenever an obligation for the recording of the location of minefields, mines and booby-traps arises under the Protocol, the following guidelines shall be taken into account.

1. With regard to pre-planned minefields and large-scale and pre-planned use of booby-traps:

- (a) maps, diagrams or other records should be made in such a way as to indicate the extent of the minefield or booby-trapped area; and

(b) the location of the minefield or booby-trapped area should be specified by relation to the co-ordinates of a single reference point and by the estimated dimensions of the area containing mines and booby-traps in relation to that single reference point.

2. With regard to other minefields, mines and booby-traps laid or placed in position:

In so far as possible, the relevant information specified in paragraph 1 above should be recorded so as to enable the areas containing minefields, mines and booby-traps to be identified.

PROTOCOL ON PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE USE OF
INCENDIARY WEAPONS

(PROTOCOL III)

Article 1

Definitions

For the purpose of this Protocol:

1. "Incendiary weapon" means any weapon or munition which is primarily designed to set fire to objects or to cause burn injury to persons through the action of flame, heat, or a combination thereof, produced by a chemical reaction of a substance delivered on the target.

(a) Incendiary weapons can take the form of, for example, flame throwers, fougasses, shells, rockets, grenades, mines, bombs and other containers of incendiary substances.

(b) Incendiary weapons do not include:

- (i) Munitions which may have incidental incendiary effects, such as illuminants, tracers, smoke or signalling systems;
- (ii) Munitions designed to combine penetration, blast or fragmentation effects with an additional incendiary effect, such as armour-piercing projectiles, fragmentation shells, explosive bombs and similar combined-effects munitions in which the incendiary effect is not specifically designed to cause burn injury to persons, but to be used against military objectives, such as armoured vehicles, aircraft and installations or facilities.

2. "Concentration of civilians" means any concentration of civilians, be it permanent or temporary, such as in inhabited parts of cities, or inhabited towns or villages, or as in camps or columns of refugees or evacuees, or groups of nomads.

3. "Military objective" means, so far as objects are concerned, any object which by its nature, location, purpose or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralization, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage.

4. "Civilian objects" are all objects which are not military objectives as defined in paragraph 3.

5. "Feasible precautions" are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.

Article 2

Protection of civilians and civilian objects

It is prohibited in all circumstances to make the civilian population as such, individual civilians or civilian objects the object of attack by incendiary weapons.

2. It is prohibited in all circumstances to make any military objective located within a concentration of civilians the object of attack by air-delivered incendiary weapons.

3. It is further prohibited to make any military objective located within a concentration of civilians the object of attack by means of incendiary weapons other than air-delivered incendiary weapons, except when such military objective is clearly separated from the concentration of civilians and all feasible precautions are taken with a view to limiting the incendiary effects to the military objective and to avoiding, and in any event to minimizing, incidental loss of civilian life, injury to civilians and damage to civilian objects.

4. It is prohibited to make forests or other kinds of plant cover the object of attack by incendiary weapons except when such natural elements are used to cover, conceal or camouflage combatants or other military objectives, or are themselves military objectives.